

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนของครูสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อน ของครูสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อน ของครูสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ครูสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2542 จำนวน 203 คน 3 โรงเรียน จากนั้นทำการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ได้ข้อมูลกลับคืน จำนวน 203 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การจัดหาอาหารและความถี่ในการประกอบอาหาร

ส่วนที่ 3 การให้คุณค่าต่อสุขภาพ

ส่วนที่ 4 การได้รับข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารปลอดภัยปนเปื้อน

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อน

เครื่องมือทั้ง 2 ชุด (แบบทดสอบความรู้และแบบสอบถาม) นี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดสร้างขึ้นและนำไปทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีการ Cronbach การดำเนินการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามเท่ากับ 0.82 จากนั้นได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS for windows (Statistical for the Social Sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติเชิงอ้างอิงได้แก่ ทดสอบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างเดียว Paired Samples t – test การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient of Correlation) ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำนวน 203 คน
2. พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนของครูสตรีอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มการให้คุณค่าต่อสุขภาพในระดับปานกลาง เช่นกัน ผลการทดสอบสมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. รูปแบบการจัดหาอาหารและความถี่ในการประกอบอาหารประจำวันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จัดซื้ออาหารและมีความถี่ในการประกอบอาหารด้วยตนเองต่อวันสูงหรือบ่อยครั้งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาหารเอง ผลการทดสอบสมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. การให้คุณค่าต่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร หมายถึงกลุ่มตัวอย่างให้คุณค่าต่อสุขภาพมากจะทำให้พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนมากตามไปด้วย แต่ถ้ามีการให้คุณค่าต่อสุขภาพน้อยพฤติกรรมการซื้ออาหารก็จะน้อยลงเช่นกัน ผลการทดสอบสมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
5. ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร หมายถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารมากหรือน้อยจะไม่มีผลต่อพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาพื้นฐานใกล้เคียงกันและมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารปลอดภัยปนเปื้อนในระดับสูงเช่นกัน ผลการทดสอบสมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
6. ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อน จากการศึกษาพบว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารปลอดภัยปนเปื้อนจะมีความตระหนักต่ออันตรายของสารพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในอาหาร จึงส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร ผลการทดสอบสมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการศึกษา

1. ครูสตรีมีระดับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนในระดับเหมาะสมปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้
  - 1) ระดับการศึกษา ครูสตรีส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโท ตามลำดับ การมีระดับการศึกษาสูงจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งของพฤติกรรม โดยต้องอาศัยการเรียนรู้เป็นเครื่องช่วยในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่ง

คนเราจะเกิดความรู้ได้จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ การเรียนการศึกษายังเป็นแนวทางหนึ่งที่คุณคนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ความคิดเห็น เพราะได้เรียนบางสิ่งบางอย่างเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงความรู้ที่มีอยู่เดิมเพราะคิดหรือกระทำกิจกรรมบางอย่างแตกต่างไปจากเดิมหรืออาจเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็นในบางเรื่อง กล่าวคือ ผู้มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ มีความรู้เพิ่มขึ้น มีความเฉลียวฉลาดเพิ่มขึ้น จะทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2526, หน้า 16) และผู้ที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีมากกว่าผู้มีการศึกษาดำ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541, หน้า 41) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jane Nelson (1991) เรื่องตลาดผักปลอดสารพิษ ในกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงและ รัฐ จำปาทอง (2528) พบว่าแม่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ม.ศ. 3 เป็นกลุ่มที่มีความรู้และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักถูกต้องกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นในปัจจุบันครูสตรีและผู้บริโภคทั่วไปจะมีความตระหนักถึงสารพิษที่อยู่ในอาหารไม่ว่าจะเป็นสารเคมีที่ใช้การเพาะปลูก หรือสารปรุงแต่งที่ปนเปื้อน ดังนั้นระดับการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2) อายุและประสบการณ์ ครูสตรีมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และมีอายุราชการระหว่าง 20 - 29 ปี อธิบายได้ว่าการที่บุคคลจะใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้ทางสังคมที่จะให้ค่าความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ โดยมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลในสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และนักทฤษฎีการเรียนรู้ก็สามารถพิสูจน์ได้ว่าความคิดและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยไม่จำกัดอายุ กล่าวคือผู้ที่มีอายุน้อยและอายุมากจะมีการรับสิ่งใหม่ การตัดสินใจและมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดย พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2525, หน้า 80, 106) ได้แบ่งอายุของวัยผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ระยะคือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 21 - 40 ปี) วัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยกลางคน (41 - 60 ปี) และวัยผู้ใหญ่ตอนปลายหรือวัยชรา (อายุ 60 ปีขึ้นไป) วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่ต้องมีการปรับตัวมากเพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองทางเศรษฐกิจ ส่วนผู้ใหญ่วัยกลางคนจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อม ส่วนผู้ใหญ่วัยชราจะยังมีความเสี่ยงมากขึ้น พฤติกรรมบางอย่างจะปฏิบัติไม่ได้เช่นเดิม ดังนั้นอายุของครูสตรีส่วนมากจะอยู่ในวัยกลางคนและวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย ซึ่งผลการอธิบาย ผู้ศึกษาคาดว่า ผู้ที่มีอายุมากขึ้นสุขภาพร่างกายจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมลง จะเกิดการหวั่นไหวสุขภาพตนเองมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับอาหารที่ปลอดสารปนเปื้อน และเกิดการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น ในด้านประสบการณ์จะเห็นได้ว่าครูสตรีมีอายุราชการระหว่าง 20 - 29 ปี ย่อมส่งผลก่อให้เกิดการตระหนักถึงอันตรายของสารพิษที่ปนเปื้อนในอาหาร มนุษย์ใน

ปัจจุบันคำนึงถึงคุณภาพชีวิตมากขึ้นให้ความสนใจกับสุขภาพของตนเองมากขึ้นจะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมลภาวะที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการดำเนินชีวิต จากแนวคิดของ Paul A. Bell และคณะ (1978, pp. 34 - 35) ซึ่งกล่าวว่า มนุษย์เราเมื่อได้รับอันตรายจากสิ่งแวดล้อม หรือจากการกระทำของตนเองโดยเจตนาหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตาม สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเขามิให้รับอันตรายนั้น ๆ อีกและจะมีความระมัดระวังที่จะเกิดขึ้นสูงยิ่งขึ้น และความกลัวภัยนี้ จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม ดังนั้นอายุและประสบการณ์ของครุสตรีน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนในเชิงบวกมากกว่าด้านลบ

3) อาชีพครุสตรีส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นหลักย่อมที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันย่อมทำให้บุคคลรับรู้สิ่งแวดล้อมในแง่ที่ต่างกัน ส่วนมากบุคคลย่อมสนใจแต่สิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกให้กับงานอาชีพของตนเองเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสลักจิต ศิรินันท์ (2539) พบว่ากลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษ ส่วนใหญ่คืออาชีพรับราชการ สรุปได้ว่าอาชีพรับราชการครุสตรีมีผลต่อพฤติกรรม การเลือกซื้ออาหารที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพอีกปัจจัยหนึ่ง

4) รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนครุสตรี มีรายได้สูงกว่า 30,000 บาท ซึ่งประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่ารายได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อและมีผลต่อการปฏิบัติตนด้านสุขภาพ จากการศึกษาพบว่าครุสตรีมีรายได้สูง เป็นตัวชี้วัดได้อีกปัจจัยหนึ่งว่ามีความสามารถในการดูแลตนเองและครอบครัวได้ดีกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ Jane Nelson (1991) พบว่ากลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้สูงและมีความเต็มใจที่จะซื้อผักปลอดสารพิษในราคาที่สูงกว่าผักทั่วไป

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ครุสตรีมีระดับพฤติกรรมในการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนในระดับเหมาะสมปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การจัดหาอาหารและความถี่ในการประกอบอาหารประจำวันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความเป็นเมืองและพัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงจากการปรุงประกอบอาหารที่บ้านไปเป็นการบริโภคอาหารนอกบ้าน อาหารปรุงสำเร็จอาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารพร้อมรับประทาน ดังนั้น ร้านอาหาร แผงลอยจำหน่ายอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป จึงมีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพของประชาชนในเมือง ด้วยเหตุที่มีการปรุงอาหารที่รวดเร็วในปริมาณที่มากเพื่อสนองความต้องการผู้บริโภคที่มากขึ้น มีความไม่เหมาะสมของ

การใช้วัสดุหรือภาชนะอุปกรณ์ทำให้มีการปนเปื้อนสารพิษในอาหารนอกจากนี้แล้วการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารโดยการนำสารเคมีเข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตในรูปของสารปรุงแต่งอาหารซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้ยู่บ่อยครั้ง พบว่า ผู้ผลิตมีการใช้สารเคมีเกินขนาด ใช้ผิดวัตถุประสงค์บ้าง หรือมีการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุของการระบาดของโรค ที่เกิดจากอาหารเป็นสื่อ (Food-borne diseases)

ครูสตรีส่วนมากจะมีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดลำปาง คิดเป็นร้อยละ 68 นอกนั้นย้ายถิ่นมาจากที่อื่นและสังคมในจังหวัดลำปางจะเป็นสังคมเมืองกึ่งชนบท แม้ว่าวิถีชีวิตของชาวลำปางจะเปลี่ยนไปจากเดิมแต่ก็ยังรักษาความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องรูปแบบของอาหารตามวัฒนธรรมล้านนาไว้อย่างเหนียวแน่น คือยังคงรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก มีน้ำพริกและผักจิ้มเป็นกับข้าวด้วยประจำ และที่ขาดไม่ได้ มีลาบ (ดิบ) เป็นอาหารยอดนิยมของชาวล้านนา นอกจากนั้นก็ยังมี ยำ ปิ้ง จี่ หมก นึ่ง กั่ว ผัด ทอด ต้มและแกง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของชาวล้านนาสลับกันไปแล้วแต่การเอื้ออำนวยของการจัดหาอาหารในแต่ละฤดูกาลเป็นสำคัญ

ในภาพรวมรูปแบบการจัดหาอาหารและความถี่ในการประกอบอาหารประจำวันของครูสตรีจะไปซื้ออาหารด้วยตนเองที่ตลาดทุกวันและต้ปค้าห้ละครั้งตามลำดับ สำหรับการไปรับประทานอาหารนอกบ้านมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2 เท่านั้น ในด้านความถี่ในการประกอบอาหารประจำวัน จะประกอบอาหารบางมื้อโดยเฉพาะมื้อเย็นมากที่สุด และในกรณีสองมื้อจะเป็นมื้อเช้าและมื้อเย็นมากที่สุด ผลการศึกษาของ รัฐ จำปาทอง (2528) พบว่า แม่บ้านที่มีความถี่ในการประกอบอาหารบ่อยครั้ง จะมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสารปรุงแต่งมากกว่าแม่บ้านที่นาน ๆ ครั้งจะประกอบอาหารเอง

กล่าวโดยสรุป การจัดหาอาหารและความถี่ในการประกอบอาหาร จะทำให้ครูสตรีมีประสบการณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารมากยิ่งขึ้น

3. การให้คุณค่าต่อสุขภาพมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดสารปนเปื้อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าครูสตรีมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบจากอาหารที่มีสารปนเปื้อน ประกอบกับเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งเป็นกลุ่มที่มีอายุวัยกลางคน ซึ่งเป็นกลุ่มที่เอาใจใส่ดูแลรักษาสุขภาพตนเอง จึงทำให้มีผลต่อเนื่องถึงพฤติกรรมการปฏิบัติในการเลือกซื้ออาหารด้วย จากแนวคิดของ หลุยส์ เอ ไมร์แมน และมาร์เชล เสด เบคเกอร์ (Lois A. Maiman and Marshall H. Becker 1982 pp. 348-350) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้คุณค่าต่อสุขภาพตนเองและผู้อื่นในลักษณะที่ต้องการให้สุขภาพดีขึ้นทั้งสิ้น เพราะความเชื่อของบุคคลจะไวต่อความรู้สึกในเรื่องการเจ็บป่วย บุคคลทั้งสองได้เสนอแนวความคิดของเลวินเสริมอีกว่า ตามปกติคนเรามีความปรารถนาจะให้ตนเองสุขภาพดีไม่มีการ

เจ็บป่วย โดยจะให้คุณค่าในการบำรุงรักษาสุขภาพตนเองในเชิงบวก (Positive Value) หรือในทางที่ดี และคนเรายังมีการลงทุนเพื่อต้องการรักษาสุขภาพของตนให้ดีอีกด้วยและสอดคล้องกับทฤษฎีจูงใจของ มาสโลว์ คือมนุษย์มีความต้องการอาหารและความปลอดภัยของอาหารและงานวิจัยของ ปิยรัตน์ นิ่มสกุล (2539) พบว่า ผู้ที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพมาก จะมีการยอมรับบริโภคน้ำตาลน้อยกว่าผู้ที่ให้คุณค่าต่อสุขภาพน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาน ตั้งสิกบุตร (2527) พบว่าผู้ที่ให้คุณค่าต่อสุขภาพมากมีพฤติกรรมการใช้ยาฆ่าแมลงถูกต้องมากกว่าผู้ที่ให้คุณค่าต่อสุขภาพน้อยกว่า

จากเหตุผลดังกล่าว การให้คุณค่าต่อสุขภาพ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารเพราะเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตัวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีต่อไป และจากการพิจารณารายชื่อ การตอบแบบสอบถามมีผู้ที่ไม่ปฏิบัติ (ไม่ให้คุณค่า) ในบางข้อ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การกินอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ อาจเป็นเพราะว่ามีอุปสรรคภายนอก เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเคยชิน ความชอบ วัฒนธรรมประเพณี ซึ่งมีได้หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นคุณค่า

4. ความถี่การได้รับข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยปนเปื้อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มครุสตรีมีระดับการศึกษาพื้นฐานใกล้เคียงกันและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารปลอดภัยปนเปื้อนในระดับสูง เป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเดียวกัน และอยู่ในพื้นที่เดียวกัน จึงทำให้ระดับความถี่การรับรู้ข่าวสาร ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร

ในการสื่อสารการตลาดนั้น จุดมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อจะแจ้งบอกข่าวสาร และจูงใจให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามข่าวสารนั้นและการที่จะให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหวัง นอกจากนี้นักการตลาดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบข่าวสาร การเลือกผู้สื่อสาร และช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม นอกจากนี้นักการตลาดยังจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสารหรือผู้บริโภคอีกด้วย เพราะผู้บริโภคเป็นเป้าหมายหลักสำคัญของการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด จะไร้ผลหากผู้ทำการสื่อสารไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค จากการศึกษาของ สิริโสภาคย์ บุรพาเดชะและคณะ (2526) พบว่าปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคคือ การรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภค โดยแหล่งข่าวที่ได้รับข้อมูลมากที่สุดคือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โฆษณา วิทยู ตามลำดับ และพบว่า สาเหตุสำคัญในการตัดสินใจซื้อคือ การโฆษณา

กล่าวโดยสรุประดับความถี่การรับข้อมูลข่าวสารของครุสตรี ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารแต่อย่างใด ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ดั้งเดิม เป็นสำคัญ

5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารปลอดสารปนเปื้อนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารปลอดสารปนเปื้อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการทดสอบความรู้ครูสตรี มีคะแนนเฉลี่ย 15.32 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีคะแนนพฤติกรรม ในระดับเหมาะสมปานกลาง ความรู้ความเข้าใจจึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในเชิงบวกและมีองค์ประกอบดังนี้

1) พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ดั้งเดิม ความรู้ดั้งเดิมของครูสตรี เกิดจากการได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ประสบการณ์ที่พบเห็นผลกระทบจากอันตรายของสารพิษในอาหาร ครูสตรีได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม การได้รับรู้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

2) ความสนใจและพื้นฐานความสำนึก ครูสตรีที่มีความสนใจและความสำนึกต่ออันตรายสารพิษให้สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้ครูสตรีแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

3) การมีโอกาสได้สัมผัสกับปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับอาหารเป็นสื่อ จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่าครูสตรีมีสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ด้วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ซึ่งโรคดังกล่าวมีผู้เชี่ยวชาญชี้ให้เห็นว่าเกิดจากอาหารเป็นสื่อ

เมื่อพิจารณาการตอบแบบทดสอบรายข้อพบว่าข้อที่ตอบถูกเป็นส่วนมาก คือ คำถามที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น วิธีการลดสารพิษตกค้างในผัก การเลือกรับประทานอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค การเลือกซื้ออาหารสดและอาหารแห้ง สำหรับข้อที่ตอบผิดเป็นส่วนมากนั้นจะเป็นคำถามที่เป็นเกี่ยวข้องกับ กฎ ระเบียบ การห้ามใช้สารเคมี ซึ่งเป็นความรู้ด้านวิชาการ โดยมีผู้ตอบบางส่วนยังไม่มีความรู้ หรือความเข้าใจเพียงพอ

กล่าวโดยสรุป ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารที่ปลอดสารปนเปื้อน ก่อให้เกิดความตระหนักต่ออันตรายของสารพิษในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร ซึ่งเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา : ครูสตรีมีพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่ปลอดสารปนเปื้อน อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลางเป็นส่วนใหญ่ หากจะให้ครูสตรีมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับเหมาะสมมากขึ้นตามที่คาดหวัง รัฐควรให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักถึงอันตรายและผลกระทบจากอาหารที่มีสารปนเปื้อนทั้งกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ผลิตและแหล่งจำหน่าย เพราะถ้าหากมีการส่งเสริม สนับสนุน หรือมีมาตรการการกำกับดูแลการผลิตอาหาร และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ปลอดสารปน

เป็นอย่างดีกว้างขวาง และทั่วถึง ก็จะทำให้กลุ่มผู้บริโภคมีโอกาสเลือกซื้อ/จัดหา ได้สะดวกมากขึ้น อันจะส่งผลให้พฤติกรรมการปฏิบัติ การเลือกซื้ออาหารมีระดับพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้นไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะการศึกษา/วิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพและพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยอย่างทั่วถึง และครอบคลุมทั้งหมด

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้มีข้อมูลพื้นฐานในการวางนโยบายสนับสนุน/ส่งเสริม และมาตรการต่าง ๆ ให้ผู้บริโภค ผู้ผลิต/ผู้จำหน่ายได้ตระหนักถึงปัญหา/อันตรายและผลกระทบจากอาหารที่มีสารปนเปื้อน